

вимкнення захисне, вимкнення завершальне (див.: Російсько-український глумачний словник з електроенергетики. Київ, 1998. С. 74).

Подключенный – під'єднаний (див.: Російсько-український словник фізичних термінів / Уклад.: Ю.В. Караван та ін.; За ред. О.Б. Лисковича. Київ, 1994. С. 171); **подключенный – підімкнений** (див.: Російсько-український науково-технічний словник / Уклад.: В. Перхач, Б. Кінаш. Львів, 1997. С. 248), **подключать / подключить – підключати / підключити**; (*джерело живлення, ел.*) **вмикати / увімкнути** (див.: Російсько-український математичний словник / Уклад.: В.Я. Карачун, О.О. Карачун, Г.Г. Гульчук. Київ, 1995. С. 138), **подключение – підключення; увімкнення; під'єднання** (див.: Російсько-український словник з радіотехніки та радіофізики / Уклад.: В.С. Калашник та ін. Київ, 2006. С. 384).

Підмикання, підімкнення (техн., фіз. (струму) – подсоединение, підімкнений (техн.) (струм) – подсоединенный (див. Українсько-російський словник наукової термінології / За заг. ред. Л.О. Симоненко. Київ; Ірпінь, 2004. С. 228).

Отже, простежуючи поширеність аналізованих термінів у фахових лексикографічних джерелах, констатуємо перевагу термінів *увімкнення, вимикання, вимкнення* як таких, що відповідають граматичним та словотвірним нормам сучасної української мови.

Н.О. ЯЦЕНКО

ФАХОВИЙ – ПРОФЕСІЙНИЙ – ПРОФЕСІОНАЛЬНИЙ

Ці слова, на перший погляд, взаємозамінні. Проте кожне з них має свій семантичний відтінок, що й визначає правильність його вживання.

В українській мові прикметник **фаховий** використовують на позначення того, що 'стосується до фаху, пов'язаний з якимсь фахом', 'стосується до фахівця' (Словник української мови: в 11-ти т. Київ, 1979. Т. X. С. 571), наприклад: *фаховий інтерес, фаховий рівень, фаховий поділ, фахові дисципліни, фахові видання, фахові проблеми, фахові студії*. Таку лексичну сполучуваність демонструє і класична художня література, і сучасна мовна практика: *Від цієї рожевої і до краю не фахової балаканини злісними зморшками кривилося волюве з масивним чотирикутним підборіддям обличчя генерал-хорунжого Юрка Тютюнника* (М. Стельмах); *Досі він вважав, що володіє фаховим даром журналіста – з першого погляду розгадувати і визначати людей* (О. Гончар); *Збірник «Культура слова» включено до переліку друкованих наукових фахових видань України (наказ МОН України від 22.12. 2016 №1604)* (Культура слова, 2017. Вип. 87. С. 2); *У фахових навчальних посібниках термін землевпорядкування має інші значення...* (Туровська Л.В. Землеустрій – землевпорядкування. Термінологічний вісник: Зб. наук. праць, 2017. Вип. 4. С. 310).

Значення 'пов'язаний з певною професією', 'який об'єднує людей однієї професії або близьких професій' передає прикметник **професійний** (Словник української мови. Київ, 1977. Т. VIII. С. 331), наприклад: *Ще не ввійшли в гавань, як назустріч їм вимчав з порту катер з цілою групою лікарів і суворий молодий дозиметрист, закутий в панцир професійної витримки, першим*

піднявся на палубу (О. Гончар); *Легкість і простота, з якими моя співбесідниця* (Інна Ведернікова про Ірину Бекешкіну – Н. Я.) *ділиться своїм професійним і життєвим досвідом, дали змогу сприймати чималий обсяг інформації не тільки розумом, а й серцем* (Дзеркало тижня, № 11, 2019. С. 1). У сучасному мовному вжитку активно функціонують фразеологізми *професійна непридатність* – непридатність до якої-небудь роботи, професійних обов'язків; *професійна орієнтація* – система заходів, спрямована на надання допомоги молоді у виборі професії; професійна освіта: а) сукупність знань, навичок і умінь, оволодіння якими дає змогу працювати спеціалістом вищої і середньої кваліфікації; 2) підготовка спеціалістів у навчальних закладах; *професійна спілка* – масова організація, що на добровільних засадах об'єднує працівників однієї галузі господарства, однієї професії чи близьких професій; *професійне захворювання* – захворювання, пов'язане з систематичним і тривалим впливом шкідливого чинника, властивого цій професії; *професійний відбір* – відбір працівників на основі визначення їхньої професійної придатності; комплексне обстеження з виявлення професійної придатності (Великий тлумачний словник української мови / Уклад. і гол. ред. В.Т. Бусел. Київ; Ірпінь, 2007. С. 1177). Поширеними є також словосполучення: *професійна підготовленість, професійна лексика, професійне свято, професійна майстерність, професійна етика, професійна усмішка, професійне навчання* та ін.

Лексема **професіональний** передає значення 'те саме, що професійний' (Словник української мови: в 11-т. Київ, 1977. Т. VIII. С. 332). В українському вжитку знаходимо таку лексичну сполучуваність: *професіональний бокс, професіональний театр, професіональна рука художника, професіональний художник, професіональний політик*. У науковому та художньому стилях української мови засвідчено: *Проте вивчення соціальних діалектів і професіональних відмінностей мови не є безпосереднім завданням діалектології* (Ф. Жилко); *За юних років мені пощастило слухати кобзаря Михайла Кравченка. Це був типовий сліпець-бандурист, професіональний виконавець дум та пісень, але, розуміється, ніяк не професіональний поет чи композитор* (М. Рильський).

Відомий український письменник, знавець мови Борис Антоненко-Давидович свого часу зазначав: «Декому здається, що слово професійний – українське, а професіональний – російське. Це – помилка. Обидва ці слова – українські, але вони не є абсолютні синоніми й уживати їх довільно, кому як заманеться, не можна. Кожне з цих слів походить від схожих, але значеннево неоднакових слів – професія й професіонал: «Закон професійної честі» (Словник за редакцією А. Кримського); Професійна офіцерська гордість прокинулась й заговорила в ньому (О. Гончар), – бо тут прикметник професійний утворився від іменника професія, а от у фразі з публіцистичної статті: «Тепер у кожному обласному центрі працює професійний український театр», – треба було написати «професіональний український театр», через те що театр складається з професіоналів-артистів, а не з аматорів чи самодіяльників. Виходячи з цього, треба казати: професійна спілка, професійна звичка, але – професіональний промовець, професіональні витребеньки» (Антоненко-Давидович Борис. Як ми говоримо. Київ, 1991. С. 241).

Отже, кожне слово із синонімічного ряду *фаховий – професійний – професіональний* має своє місце в словнику і свою лексичну сполучуваність.